

Sygn. akt IV CSK 369/17

POSTANOWIENIE

Dnia 8 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa Banku [...] Spółki Akcyjnej
w W.

przeciwko Ł.C. i D.C.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 8 lutego 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego D.C.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 5 grudnia 2016 r., sygn. akt V ACa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pozwany D.C. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 5 grudnia 2016 r. oddalającego jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 15 września 2014 r. Sąd Okręgowy uznał za bezskuteczną w stosunku do powoda - Banku [...] S.A. w W. umowę darowizny zawartą w dniu 13 kwietnia 2012 r. pomiędzy T.C. i G.C., a pozwanymi (dziećmi darczyńców) Ł.C. i D.C., której przedmiotem był lokal mieszkalny przy ul. [...] z przysługującym mu udziałem 6962/684042 części w nieruchomości wspólnej, wraz z ustanowioną w § 4 umowy darowizny służebnością osobistą mieszkania na rzecz darczyńców - w celu ochrony wierzytelności powoda wobec dłużników T.C. i G.C., wynikającej z umowy poręczenia i treści Bankowego Tytułu Egzekucyjnego nr [...] /2013 z dnia 26 lutego 2013 r. oraz z treści Bankowego Tytułu Egzekucyjnego nr [...] /2012 z dnia 26 lutego 2013 r., którym klauzule wykonalności zostały nadane postanowieniami z dnia 20 marca 2013 r.

Sąd Okręgowy uznał też za bezskuteczną w stosunku do powoda w celu ochrony tych samych wierzytelności umowę darowizny zawartą również w dniu 13 kwietnia 2012 r. między T.C. i G.C. a pozwanym Ł.C., której przedmiotem była nieruchomość gruntowa - działka nr 163, położona w D..

W skardze kasacyjnej pozwany D.C. zarzucił naruszenie art. 378 § 1 k.p.c., art. 386 § 2 i 3 k.p.c. w zw. z art. 88 k.p.c. w zw. z art. 89 § 1 i 2 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie z urzędu nieważności postępowania, o której mowa w art. 379 pkt 2 k.p.c. w sytuacji, gdy pełnomocnictwo udzielone przez powoda radcy prawnemu J.C., a także pełnomocnictwo substytucyjne udzielone sporządzającej i podpisującej pozew radcy prawnemu D.P., nie obejmuje swoim zakresem spraw przed sądem powszechnym, których przedmiotem jest uznanie czynności prawnej za bezskuteczną, co sprawiło, że pełnomocnik powoda nie był należycie umocowany do wniesienia pozwu i występowania przed sądami obydwu instancji. We wnioskach skarżący domagał się uchylenia w całości zaskarżonego orzeczenia Sądu Apelacyjnego, a także poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i umorzenia postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, służy ochronie interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, umożliwia także uchylenie orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych. Nie będąc ogólnie dostępnym środkiem zaskarżenia orzeczeń umożliwiającym rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej, poddawana jest wstępnej ocenie w ramach tzw. przedsądu, ustanowionej w art. 398⁹ k.p.c., mającej za cel zbadanie, czy spełnia przesłanki przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania.

Skarżący uzasadnił potrzebę rozpatrzenia jego skargi wystąpieniem przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. Wskazał, że osoba, która sformułowała i podpisała pozew jako pełnomocnik powoda nie była należycie umocowana, co skutkowało nieważnością postępowania z przyczyny wskazanej w art. 379 pkt 2 k.p.c.

Nieważność postępowania stanowi przesłankę uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i wadliwość orzeczenia braną przez Sąd Najwyższy z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.), jednak tylko wtedy, kiedy wystąpiła w postępowaniu przed sądem drugiej instancji. Z analizy akt sprawy wynika, że - tak jak podnosi skarżący - radca prawny D.P. działała przed sądem pierwszej i drugiej instancji (k. 437) w oparciu o pełnomocnictwo z dnia 3 lutego 2012 r. (k. 8-9), którego zakres przedmiotowy nie obejmował spraw o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną. Niezależnie od niej jednak - najpierw w dniu 21 października 2015 r. (k. 366-368) zgłosił się w imieniu powoda prawidłowo umocowany r.pr. P.G., a następnie dnia 3 grudnia 2015 r. powód udzielił niewadliwego pełnomocnictwa radcy prawnemu M.P. (k. 419), o czym zawiadomił Sąd Apelacyjny pismem z 10 października 2016 r. (k. 417). Ten pełnomocnik (obok radcy prawnego D.P.) został zawiadomiony o rozprawie apelacyjnej (k. 436). Mimo więc, że odpowiedź na apelację wniosła r. pr. D.P. (k. 402) i to ona zastępowała powoda na rozprawie apelacyjnej (k. 437), powód dysponował już w tym czasie prawidłowo umocowanym pełnomocnikiem. Jego nieobecność na rozprawie apelacyjnej

wynikała z własnej decyzji i nie spowodowała nieważności postępowania apelacyjnego, a tym samym wystąpienia przesłanki przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.

Badanie w ramach kontroli kasacyjnej nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji jest możliwe jedynie pośrednio, gdyby skarżący w ramach podstawy naruszenia przepisów postępowania (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) zarzucił sądowi drugiej instancji naruszenie art. 386 § 2 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie nieważności postępowania przed tym sądem (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1997 r., I CKN 825/97, OSNC 1998, Nr 5, poz. 81; z dnia 8 stycznia 1998 r., II CKN 553/97, OSP 1999, nr 7-8, poz. 138; z dnia 26 lutego 2002 r., I CKN 267/01, Biuletyn Informacji Prawnej 1993, Nr 3, str. 4; z dnia 11 stycznia 2006 r., III CK 328/05, "Monitor Prawniczy" 2006, nr 3, s. 115; z dnia 16 listopada 2006 r., II CSK 177/06, nie publ.; z dnia 24 maja 2007 r., V CSK 62/07, nie publ.; z dnia 8 października 2009 r., II CSK 156/09, nie publ.; z dnia 1 września 2010 r., II UK 101/10, nie publ. oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2005 r., I CK 194/05, nie publ. i z dnia 16 listopada 2006 r., II CSK 177/06, nie publ.).

Powód taki zarzut postawił, jednak nieważność postępowania przed Sądem Okręgowym, której sąd drugiej instancji z urzędu nie uwzględnił, stanowi uzasadnioną podstawę skargi tylko wtedy, gdy miała istotny wpływ na wynik sprawy, co wynika z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., który wymaga, aby naruszenie przepisów postępowania mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 września 2012 r., V CSK 384/11, nie publ.), co istotne jest również wtedy, kiedy wynika z nieprawidłowej reprezentacji nie tej strony, która powołuje się na wskazane uchybienie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2011 r., V CSK 535/10, nie publ.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2011 r., II CSK 29/11, nie publ.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2011 r., II CNP 78/10, nie publ.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2011 r., V CSK 361/10, nie publ.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2011 r., IV CSK 263/10, nie publ.). W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący nie podjął próby wykazania, że zarzucane uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, a więc gdyby nie

doszło do wadliwej reprezentacji powoda przed Sądem Okręgowym, to wynik postępowania byłby inny, korzystny dla pozwanego. Nie można więc stwierdzić także przesłanki oczywistej zasadności wniesionej skargi (art. 398³ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Z przytoczonych względów, wobec niestwierdzenia innych przesłanek przemawiających za rozpoznaniem skargi kasacyjnej powoda, należało odmówić jej przyjęcia na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

jw